

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

MESEČNI PRILOG "SOKOLSKO SELO"

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka — Godišnja pretplata 50 Din — Uredništvo i uprava nalazi se u Učiteljskoj tiskari, Frančiškanska ulica broj 6, telefon broj 2177 — Račun poštanske štedionice broj 12.943 — Oglasi po ceni — Rukopisi se ne vraćaju

Ljubljana, 6 decembra 1935

God. VI — Broj 46

Sabor sokolskih četa župe Mostar

Već u prvodecembrskom broju našega lista kazano je, da bratska Sokolska župa Mostar priprema prvi sabor svojih sokolskih četa. Za ovaj sabor odredila je uprava župe dan 15. o. m. U pomenutom članku u našem listu stariša bratske župe Mostar br. Čedo Milić daje odgovor na postavljeno pitanje: Zašto priređujemo sabor sokolskih četa?

U prvom redu u tom odgovoru veli se, da Sokolska župa Mostar želi tim saborom da obeleži granice svog 10-godišnjeg hoda i rada u selu i da istakne sve blagodati i lepote svetlih primera naših Sokola. Iz toga se vidi, da će župa na tom saboru da izreče o svom radu na selu i vlastitu kritiku, što je znak najozbiljnijeg shvatanja svih zadataka sokolskog vaspitnog delovanja na selu i znak sokolskog odvažnog nastojanja, da župa sama prosudi dobre i slabe strane onoga, što je već učinjeno i da tako stvori uslove, da bi se ono što je slabo uklonilo i da bi se pošlo novim poletom na novo delo. To je zdrava pojava sokolske svesti i osećaja odgovornosti, a što mora da urodi samo zdravim plodovima.

U broju 8-9 »Knjige za sokolsko selo«, koju izdaje župa Mostar, veli uprava župe, da su na sabor pozvani predstavnici župskih četa i društava, mesne kulturne ustanove, sve ostale župe te predstavnici zadrugnih saveza i drugih srodnih ustanova, kao također i javni radnici, koji rade na podizanju našeg zapuštenog sela. Tako isto, veli uprava župe, da su na sabor pozvani i narodni poslanici s teritorija župe Mostar, bez obzira na njihovu partijsku pripadnost. »Ove smo poslednje pozvali« — veli župa — »jer i oni, treba da čuju, što sve tišti našeg seljaka, da bi se mogli za nj zauzeti i svoj položaj iskoristiti, jer to je i njihova dužnost.«

Iz ovog doslovnog citata razabire se tendencija, kako treba da se sokolska ideja, koja se ispoljava u sokolskom vaspitnom radu, unosi u politiku i time spreče, na sreću sporadični, pokušaji, da se politika umeša u Sokolstvo. Od partijskog života treba da se javni radnici i političari izdignu na visinu jasnih pogleda na život naroda i njegovih potreba, da bi shvatili, kako treba da služe narodu, a ne da bi narod upregnuli u kola svojih ličnih ambicija i koristi. Inteligencija treba da se združi sa selom, jer mora da zna, što treba da rađe židari narodne i sokolske slobode, pravde i ljubavi.

Zato taj sabor želi da skrene pažnju javnosti na prilike i značaj sokolskog pokreta za preporod našega sela i naroda, da ukaže na ogromnu korist sokolskog ulaska u selo za narod i državu, da izazove i iznade nove snage za saradnju, bilo kod pojedinaca ili sličnih pokreta u zemlji, da čuje slobodnu reč seoskih Sokola, njihovo mišljenje, želje i zahteve u pogledu daljnijeg sokolskog rada, da čuje bratsku i istinsku reč naše braće i naših prijatelja o tome pokretu na selu, kako s gledišta sela i grada, tako i s gledišta državnog i narodnog jedinstva, da utvrdi večne i nepromenljive narodno-seoske vrline, bez obzira na plemo i veru, a koje su ostale zapretane u duši seoskoj te da ih razbuktio do stare narodne duhovne snage i da ih postavi u temelje sviju naših kako duhovnih tako i materijalnih stvaranja, da utvrdi idući plan rada i podigne veru u pobjedu dobra nad zlim i da Sokolstvo na selu, kao najveći miljenik Blaženopćivšeg Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja, oda svome Velikom Kralju počast, priznanje i zahvalnost povodom prve godišnjice Njegove smrti.

Po svim gornjim pitanjima sabor želi da utvrdi naša nepokolebiva gledišta u obliku jedne rezolucije kao i da donese odluke zaključke za rešavanje svih tih pitanja.

»Eto, to su naši pogledi i naša duhovna snaga, koja nas sili i goni pripremanju i održavanju prvog sabora sokolskih četa« — veli stariša br. Čedo Milić.

Taj veliki cilj će sabor zastalno i postići. Ko je učestvovao konferenciji Saveza SKJ, održanoj u Mostaru 24 i 25 marta o. g. za sokolske radni-

Pozdrav Sokolstva Nj. Vel. Kralju Petru II povodom dana Ujedinjenja

Povodom dana Ujedinjenja 1 decembra, brat Gangl, kao prvi zamenik staroste Saveza slovenskog Sokolstva, uputio je Njegovom Veličanstvu Kralju Petru II pozdravni telegram sledećeg sadržaja:

Njegovom Veličanstvu Kralju Petru II

Beograd

U ime celokupnog slovenskog Sokolstva odano čestitama praznik državnog i narodnog Ujedinjenja s najlepšim željama za dug i srećan život na sreću i slavu Otadžbine i na ponos Slovenstva!

Neka živi Vaše Veličanstvo i slavni Dom Karadordevića!

Zdravo!

Prvi zamenik staroste Saveza slovenskog Sokolstva:

Gangl

Zahvala Nj. Kr. Vis. Kneza-Namesnika Sokolstvu

Na gornji pozdravni telegram Sokolstva Njegovom Veličanstvu Kralju Petru II povodom dana Ujedinjenja, prvi zamenik starosine Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije brat Gangl primio je od g. Ministra Dvora sledeću pismenu zahvalu Nj. Kr. Vis. Kneza-Namesnika:

Beograd, 2 decembra 1935 godine

Gospodine!

Po nalogu Njegovog Kraljevskog Visočanstva Kneza Namesnika čast mi je izjaviti zahvalnost na toplim i rodoljubivim izrazima odanosti i vernosti, kao i lepim željama, podnesenim Njegovom Veličanstvu Kralju i Kraljevskom Domu u ime celokupnog slovenskog Sokolstva o danu Ujedinjenja.

Ministar Dvora:

Milan Antić

Sokolska akcija za zimsku pomoć oskudnima

Apel Saveza SKJ svim sokolskim jedinicama

Izlišno je napominjati br. jedinicama, da je ovogodišnja suša dovela gotovo celu našu zemlju u jedno strahovito teško ekonomsko stanje i time još više pojačala i inače pretešku ekonomsku krizu.

I dok se u pojedinim krajevima države ova i ovakva kriza i beda relativno manje oseća, dotle se u pojedinim krajevima naše države posledice ovog i ovakvog stanja manifestuju u najgrubljoj formi, koja će se naročito teško osetiti u prvim danima zime. U tim krajevima još sada neposredno posle žetve oseća se toliko oskudica u ljudskoj i stočnoj hrani, da je posve sigurno, da će u najskorijoj budućnosti početi skapanje od gladi kod ljudi i lipsavanje kod stoke, čime će sva ova beda dobiti svoju katastrofalnu formu.

Država, kao i Crveni krst, i mnoge druge humane i nacionalne organizacije, bez sumnje će preduzeti potrebne mere da se ova beda što više ublaži i da se pritekne u pomoć onim krajevima, kojima je ona najpotrebnija i najhitnija. Ali u ublažavanju ove bede i ukazivanju potrebne pomoći ni naša sokolska organizacija ne sme izostati, već se sve njene jedinice moraju staviti na službu ukazivanja ove pomoći svuda gde je potrebna.

I Uprava Saveza SKJ, shvatajući punu ozbiljnost ove bede i značaja njenog ublažavanja i imajući na umu najozbiljnije svoju dužnost u ovakvim prilikama rešila je da preko sviju svojih jedinica preduzme akciju za prikupljanje ljudske i stočne hrane i svega ostalog čime bi se mogla ma i najmanje ublažiti ova opšta narodna beda i glad, te u tom cilju poziva sve bratske jedinice:

1) da ovu akciju za prikupljanje pomoći (novca, hrane, rublja, odeće i

dr.) shvati najozbiljnije i u što kraćem vremenu otpočne njeno sprovođenje;

2) da se ova akcija sprovodi odvojeno i nezavisno od sličnih akcija drugih organizacija, a na način kojim će se garantovati najbolji, najsigurniji i najbrži uspeh s tim, da se ona po mogućnosti završi do konca ove godine;

3) da sve br. jedinice do 10 decembra izvešte upravu Saveza SKJ što misle i na koji način ovu akciju da sprovedu, a o njenom uspehu da izvešte svakog 15 i 30 u mesecima decembru i januaru;

4) da svu prikupljenu pomoć sva-ka jedinica čuva na sigurnom mestu dok se ne naredi od strane uprave Saveza SKJ, kako će se ona i kome podeliti;

5) da u što kraćem vremenu izvešte Savez SKJ, kojim je jedinici, kakva i u kojoj količini pomoć potrebna i da li se od prikupljene pomoći i koliko može upotrebiti za druge oskudnije župe ili će ona biti potrebna za potpomaganje svojih članova.

Iako su prilike za izvođenje ove akcije za sada veoma nepovoljne, ipak se može računati na siguran i pozitivan uspeh, ako se u njeno sprovođenje uнесе puna volja, trud i istrajnost od strane sviju pripadnika dotične jedinice, u kojoj se ona sprovodi, kao i od umešnosti uprave u organizovanju ove akcije. Neka pri sprovođenju ove akcije sve bratske jedinice rukovodi naša sokolska svest i bratska ljubav prema onima koji stvarno trpe i očekuju pomoć od onih koji im je mogu pružiti ako hoće i ako su svesni, da će ovim bratskim i čovečanskim radom izvršiti svoju sokolsku dužnost.

SAVEZ SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Zam. starosine:

D. Paunković, s. r.

Sekretar:

Dr. M. Gradojević, s. r.

Predsednik soc. oteka:

Staja Stajić, general, s. r.

Jugoslavija, zbliženje crkava i Slovenstvo

Članak dra Karela Kramarža u »Narodnjim listima«

U broju od 1 o. m. ugledni praški dnevnik »Narodnji list« doneo je povodom jugoslovenskog dana Ujedinjenja uvodni članak pod gornjim naslovom od dra Karela Kramarža, a koji mi ovde, nezavisno od nekih političkih misli i gledanja u tome članku, donosimo za naše čitaoce radi njegove zanimivosti, a poglavito zato što je ovaj značajni članak posvećen našoj zemlji.

Članak glasi:

— Težak udarac, koji je snašao Jugoslaviju umorom njenoga Kralja Ujedinitelja, baca svoju sen i na njihov praznik. Konačno je ipak počeo također i proces protiv saučesnika Kraljevog ubice. I ponovo oseća svaki, koji Jugoslaviju iskreno voli, zaprepašćenje nad strahovitom slikom, koja mu se tu otkriva. Također već pre rata bili su frankovci u službi tudina, ali zašto toliko zverske, besćutne okrutnosti protiv Kralja, koji je možda bio na putu Madžarima i drugima, ali koji ipak nije mogao da uzbuđi krvavo neprijateljstvo u nijednom poštenom Hrvatu?

Sećam se Njegove svetle pojave, pune ljubaznosti i dobrote, kada me je još kao kraljević primio god. 1919 u Parizu na odljui razgovor. Smatrao sam tada svojom dužnošću da Mu obrazložim sadržaj razgovora s predstavnicima Hrvata, koji su u aprilu 1918 došli u Prag, kada je bilo s takvim oduševljenjem primljeno geslo: »Vernost za vernost!« Rekao sam Kraljeviću, kako su Hrvati pred zastupnikom Srba, bratom g. Pribićevića, izrazili vernost i odanost ujedinjenoj Jugoslaviji, ali naravno zahtevali za unutrašnju politiku Hrvatske slobodu, za koju su se s Madžarima borili toliko vremena. Oni su me uveravali, da će tada dati zajedničkoj državi drage volje sve, što bi potrebno bilo, da bi bila moćna ne samo vojnički, već također i gospodarski. Budući Kralj Jugoslavije primio je moju informaciju s vidnim razumevanjem, iako sam govorio s prirodnim žarom češkog prištase državopravne ideje o državnom pravu hrvatskom. Ne, umoreni Kralj, koji se s tolikom samozatajom, s takvom priproštom i prirodnom hrabrošću borio za slobodu Srbije i time i za veliku, moćnu Jugoslaviju, nije bio i niti je mogao biti neprijatelj Hrvata!

Ali niti nedvoumna uverljiva Kraljeva volja da združi tri naroda u iskrenoj, odanoj ljubavi prema Jugoslaviji, nije mogla najednput da izravna ono što je nagomilao istorijski razvoj, koji je bio za misao ujedinjenja tako nepogodan. Bila su tu dva kulturna sveta, zapadni i onaj tako dugotrajni istočni. I u Hrvatskoj su budili izvesne nade nacrti Franje Ferdinanda! A da niti ne govorimo o starim sporovima među hrvatskim Srbima i Hrvatima, koji su doduše bili premošteni pre i za vreme rata po srpsko-hrvatskoj koaliciji, a koji su pak izbili u novoj ujedinjenoj državi u pogledu hrvatskog istorijskog prava, da ne govorimo o sporovima koji se tiču Bosne!

Kako je bila preteška istorijska zadaća Kralja Ujedinitelja, najlepše se vidi na primeru jednog između vodećih srpskih političara iz Hrvatske, g. Pribićevića. On je bio glavni pobornik nezdravog centralizma te je čak i podao demisiju, kada je pok. Kralj primio u audijenciju g. Radića, ali je

završio s time, da se je združio s Radićem u autonomističku opoziciju...

Jasno je, da ovo ne govorim kao neki prekora. Slabo bi to pristajalo nama, koji se u slovenskoj politici također nismo pokazali baš kao uzori državničke mudrosti. Hteo sam samo time kazati, navodajući nekoje teškoće, kako je velik čar imala Kraljeva osoba, kada se setimo, s kakvom se je ganutljivom, dubokom boli klanjao također i hrvatski narod pred mrtvim telom iz zasede umorenog Kralja i s kakvim je upravo pobožnim poštovanjem i blagodarnošću narod hodočastio grobu, u kome počiva...

Bez obzira na sve teškoće i političke pogreške, baš u tim enuncijacijama narodne duše i jest najčvršći zalag budućnosti Jugoslavije. Pri svoj groznoj tragičnoj smrti mladoga Kralja ipak je uteha za našu bratsku državu, da narod, priprosti narod s takvom jednodušnošću i iskrenošću u Njemu vidi junačkog Ujedinitelja. Nije to prvi put, da narod oseća drugačije, iskrenije, nego njegovi političari... Kako pozdravlja svaki iskreni Sloven srpsko-bugarsko zbliženje, i to tim više, jer ga podupire također i volja naroda, koja je konačno moćnija od političkih prepreka, dolazile one bilo s koje strane, iako se je to zbliženje činilo po ratu da je nemoguće! Vreme toliko toga izravna...

I u drugom pogledu, ne manje važnom nego što je politički, možemo također nadati se srpsko-hrvatskom sporazumu. Crkvene prilike, koje su se pod vanjskim uticajima tako zaostri- le protiv srpsko-hrvatskog jedinstva, prilično su se izgladile. Bez sumnje je značajno, da je ministar unutrašnjih dela naš uvek nam odani prijatelj dr. Korosec, katolički svećenik. Ali tu se radi o nečemu više nego o samom mirnom sužicu. U verskom životu naroda nastupile su velike, duboke promene, koje otvaraju posve nove perspektive u budućnost. Na jednoj strani katolička crkva postala je u sporazumu s italijanskom vladom opće svetovna crkva, kojoj je Italija zajamčila iako mali vatikanski teritorij, ali zato od Italije neovisan, čime je očuvana univerzalnost crkve, koja nije ovisna od svetskih interesa, već je isključivo duhovna sila. Na drugoj strani je ruska pravoslavna crkva s padom carizma postala, barem za granicom, a u budućnosti biće također i u Rusiji, slobodna duhovna sila. Povrh toga je rusko pravoslavlje posvećeno mučeničkom krvlju mnogih duhovnika i monaha, koje su pobili boljševici. Kao posledica nezimnog trpljenja i napuštenosti od svih sila ovoga sveta, koje se kite demokratskim humanizmom, postala je također i ruska inteligencija duboko pobožna. I pred pobožnošću ruskog naroda morali su da ustuknu čak i boljševici i da odustanu od pokusa, da s bezobzirnim nasiljem, pomoću GPU i s cinikim ismehivanjem svega što je narodu bilo sveto, ubiju u dušama ruskog naroda njegov verski osećaj. Njegova pobožnost postala je čak dublja, manje formalna, nego što je bila pre.

Među katolicizmom i među najznačajnijim delom pravoslavlja također nema više političkih protivstina, i u svom trpljenju ruska pravoslavna crkva s blagodarnošću prima izjave saučesca pape Pija XI. I još više! Ona oseća, da celokupno kršćanstvo preživljuje tešku krizu, iz koje može da po ruskom primeru iskušenja izide

(Nastavak na str. 2.)

ke na selu, on mora da gaji uverenje, da se mogu svladati i ukloniti sve i najteže teškoće, kada je na delu i u borbi za naše zajedničke ideale sokolska ustrajnost i sokolsko požrtvovanje.

Sokolska župa Mostar broji danas 196 jedinica, od ovih 165 četa, što iznosi 10.5% sviju četa u Savezu, kojih je danas 1.572 (a svih jedinica 2.493). U četama župe Mostar učlanjeno je 13.633 pripadnika, koji su za podizanje sokolskih domova uštedili 323.912 Din, što je u ovim teškim godinama i

prilikama upravo ogromna svota za našeg oskudnog seljaka ove župe. Po svim četama osnovane su knjižnice, koje broje 18.842 knjige, a od kojih je pročitano 70.807. Pred 13.362 gledaoca prikazano je 78 filmova, nadalje je posejano 130.000 kg raznog semenja, posađeno 62.548 raznih plemenitih voćaka i zasaden 26.685 komada korisnog šumskog drveta. Priredeno je 39 poljoprivrednih izložaba, na kojima je izložilo 2.336 izlagača 7.193 poljoprivredna predmeta i 766 raznih ručnih radova.

Pored obaveznog vežbanja, gaje-nja narodnih igara i lake atletike, koje su dale odlične rezultate, Sokolseljac župe Mostar podigao su mnoge mostove i bunare, održali 8 prednjačkih tečajeva sa 452 polaznika, okrenili 40.000 kuća, sagradili 4.698 nužnika i uredili 2.553 moderna i jednostavna dubrišta. Sve to i još mnogo toga.

Što i kako bi bilo danas na teritoriji bratske župe Mostar, da Sokolstvo nije ulazilo u selo? Pustinja, od svega sveta zaboravljena zemlja! — A narod? Taj narod zapao bi u naj-

veću nevolju — on bi se nalazio u jednom strašnom materijalnom i još gorem moralnom i duhovnom siromaštvu. Danas pak taj narod stoji uspravljen u svojoj sokolskoj svesti i tako uzdignut kao građanin i kao svetstvan Jugosloven u visokoj ceni svog vlastitog rada i napornog stvaranja uslova za novi i bolji život — smelo, ponosno i odvažno sprema se na svoj prvi sabor!

Neka ga prati junačka sreća sokolska! Zdravo!

SLOVENSKO SOKOLSTVO

Brat dr. Juraj Slavik, češko-slovački poslanik u Varšavi

Ovih dana bio je imenovan za poslanika Čehoslovačke Republike u Varšavi brat dr. Juraj Slavik, drugi zamenik starešine Čehoslovačke obce sokolske. Ovo imenovanje, koje je usledilo u doba otežanih odnosa između dve bratske zemlje, imade svoje naročito značenje. To je ujedno i priznanje Sokolstvu, da je jednom od njegovih istaknutih vođa poverena važna i odgovorna misija. Bez sumnje brat dr. Slavik, kao stari sokolski radnik, poradiće i na uvršćavanju veza između poljskog i češkoslovačkog Sokolstva.

Brat dr. Juraj Slavik rodom je Slovak i sin evanđeličkog župnika. Nakon svršenice gimnazije studirao je pravne nauke u Budimpešti, Berlinu i Parizu i posvetio se advokaturi. Kao odlučan nacionalista radio je i literarno, publicistički ali i organizatorno na podizanju nacionalne svesti i borbenosti Slovaka. Nakon oslobođenja postao je u prvoj narodnoj skupštini narodni poslanik. Godine 1925 bio je imenovan za velikog župana u Košicama, naredne godine postao je ministar poljoprivrede, a od godine 1929 do 1932 bio je ministar unutrašnjih dela. Značajan je njegov rad i u interparlamentarnoj ligi te u javnom životu, gde zauzima pored vodećeg mesta u agrarnoj stranci još i mesto potstarešine ČOS, nadalje je predsednik udruženja rezervnih oficira, član predsestništva aerokluba i t. d. Govori i mnogo stranih jezika, a u inostranstvu ima i mnogo ličnih veza.

Dr. Milan Hodža — predratni Sokol

O novom predsedniku češkoslovačke vlade, starom prijatelju našeg naroda, donosi poslednji »Sokolski Vjesnik«, glavni organ ČOS, sledeću vest:

Dr. Milan Hodža stupio je već 1897 godine u redove češkog Sokola u Budimpešti. Sokolstvom radu posvetio se u tolikoj meri, da su ga slovački Sokoli u Americi imenovali svojim jedinim počasnim članom. Godine 1909 zamolili su ga da ih zastupa na sletu hrvatskog Sokolstva u Zagrebu, kojoj se je molbi rado i odazvao. Kada je predsednik sletskog odbora kod zajedničkog ručka u svom govoru spomenuo, da je prisutan i zastupnik Slovaka u osobi mladog žurnaliste i političara Milana Hodže, svi skupljeni, preko 500 njih, digli su se sa svojih mesta i toplo ga dugotrajno aklamirali s uzvicima: »Neka žive Slovaci!« Onda je ustao Milan Hodža i rekao ove reči:

»Donosim vam pozdrave od slovenskog Benjamina, od američkog slovačkog Sokolstva, jer mi Slovaci u svojoj otadžbini dosada nismo imali svojih prava, slobode a ni mogućnosti da organizujemo sokolska društva. Ona nesrećna braća, koja su morala za korom hleba u daleku Ameriku, našli su u tudini više slobode, pa se njihovo Sokolstvo tamo razvijalo, cvetalo i napredovalo. Ali iako mi pod Madžarskom ne možemo imati svog Sokola, ipak to ne znači, da bi nam bila sokolska misao nepoznata i tuda. Mi smo Sokoli, ali bez odore, i od svega toga, što spaja vas, mi i za sebe tražimo nešto. Ovom zgodom naročito isporučite braći Sokolima našu bratsku zahvalnost za to, što su lane na 750 svojih zborova protestovali protiv progona slovačkog naroda pod Madžarskom.«

Ovu noticu zaključuje pisac Slovak brat Miklaš napomenom: »Za nas Slovake je radostna činjenica, da možemo našoj ljubljenoj državi da damo svog pripadnika, Slovaka, Sokola na čelo naše vlade.«

Glavna skupština ČOS

Glavna skupština češkoslovačkog Sokolstva održavaće se u Pragu dne 14 i 15 o. m. Najpre će se pročitati izveštaji o posetima češkoslovačkog Sokolstva Belgijancima u Brislu, Francuzima u Nansiju i o poseti bugarskim Junacima prigodom njihova sleta u Sofiji. Po svoj prilici mnogo će se raspravljati i o nameravanom izletima ČOS, odnosno njenih župa, u Slovačku i Potkarpatsku, nadalje u Rumuniju i, razume se, o učestvovanju češkoslovačkog Sokolstva na berlinskim olimpijskim igrama. Što se olimpijskih igara tiče, već je odlučeno, da ČOS učestvuje na njima s vrstom članova i članica, dočim će o zajedničkom nastupu 500 vežbača i 500 vežbačica s posebnim prostim vežabama odlučiti glavna skupština, kao najviši sokolski forum. Govoriće se i o polasku u Suboticu, gde jugoslovensko Sokolstvo priređuje svoj pokrajinski slet. Skupštini će se podneti i naročiti izveštaji o uspesima dosadanih pregovora ČOS

s raznim sportskim savezima u Češko-slovačkoj, i to o raznim njihovim zajedničkim pitanjima. Skupština će pretrpetati i program rada za narednu godinu, proračun i druga unutarnja pitanja. Uz ostale predloge povećće se debata i o pravilniku za sokolske čete, koje se naročito u zadnje vreme mnogo osnivaju u Slovačkoj, gde prilike veoma pogoduju ovakvom načinu sokolovanja. Od posebne je važnosti predlog švecove župe, da se ponovno uvede telovežbena dužnost za sve članstvo do uključivo 26 godine života.

Izveštaj o zboru župskih načelnica ČOS

U nedelju dne 24 novembra održan je u Pragu jesenji zbor načelnica češkoslovačkih sokolskih župa. Već dan ranije sabrale su se župske načelnice pod vodstvom savezne načelnice s. Mare Provaznikove i pretresale izveštaje o ovogodišnjim raznim izletima i odlaslanstvima van svoje države i ocenile su njihovu vrednost i značenje te njihove uspehe uopšte. Pretresu radnog nacrtu za narednu godinu posvećeno je vrlo mnogo vremena. Načelnice su odlučile, da broj raznih tečajeva povise i da svu svoju pažnju obrate izletima i taborovanjima i povećanju zanimanja za utakmice. Istakli su potrebu da treba oživiti propagandu i da se pojača nadzorni rad u svim župama. Zanimljivo je, da se je žensko načelništvo jednoglasno izjasnilo protiv nastupa većeg broja Sokolice u Berlinu, dočim je muško načelništvo bilo protivnog mišljenja. Ovaj zbor bavio se osobito izveštajima o značenju članica u obranbenim pripremama naroda, a naročito mnogo se je zadržao na raspravljanju o pripremanju za X svesokolski slet, koji će se održati 1938 god. u Pragu. Jedan deo zborovanja bio je ispunjen raznim praktičnim pokazivanjima vežaba u vežbaonici, a nato je započela rasprava o novom svečanom kroju, kojim bi se trebao da zameni sadanji, a s kojim članice nisu zadovoljne. Konačno je nakon duge debate zaključeno, da se uvede sivkasti krov u obliku kostima, a krojnom oteku dana dužnost da do prolećne sednice predloži definitivni nacrt, uzimajući u obzir sve predloge i misli, koje su iznele pojedine govornice. O tome će, dakle, pitanju doneti konačnu odluku prolećni zbor.

Pripreme poljskih Sokola za berlinske olimpijske igre

O uspesima izbornog takmičenja u poljskom Sokolstvu već smo izvestili u našem listu. Od najboljih takmičara i takmičarki sastavilo je sada načelništvo Poljskog sokolskog saveza obe olimpijske vrste, mušku i žensku. Daljnje uvežbavanje članova povereno je saveznom prvaku br. Dolovomu, dok će sestre uvežbavati prvakinja s. Skirlinska. Za sada vežbaće vrste u saveznoj školi u Kozlovcu, na imanju brata Zamojskoga, kasnije pak otići će za više nedelja u državnu školu za telesni uzgoj u Bjelane kod Varšave. Kako javljaju poljski sokolski listovi, ogledaće poljski i jugoslovenski Sokoli svoje sposobnosti na zajedničkom takmičenju u Varšavi meseca januara ili februara naredne godine. Na ovom međusaveznom takmičenju učestvovaće obe jugoslovenske i poljske vrste.

Zar ne bi bilo umesno, da iza ovog takmičenja priredi Savez slovenskog Sokolstva pred olimpijskim takmičenjem još posebnu utakmicu svih onih slovenskih sokolskih vrsta, koje nameravaju da pođu u Berlin? To bi bilo od velike koristi za samu stvar i vrlo bi podiglo i podvuklo skupnost svega Sokolstva.

Kako izveštavaju poljski listovi, poljsko je Sokolstvo već pozvalo naše vrste na zajedničku utakmicu. Ujedno su jugoslovenski takmičari i takmičarke pozvani da nastupe i u Katovicima, Torunju i Gdini.

Razne vesti iz slovenskog Sokolstva

Sokolski medicinari imali su u Tirševu domu dne 26 novembra svoj drugi sastanak, na kome je osamdesetorici medicinara predavao docent br. dr. Kralj, i to o lecarskim opažanjima pri smučarskim takmičenjima. Naročito je upozorio na delovanje srca, organa za disanje i o ozledama; dotaknuo se je i pravilnog hranjenja takmičara.

U subotu dne 23 novembra bile su utakmice ČOS u nastupima na daskama, i to u velikoj vežbaonici Sokolskog doma u Vršovicama, u Pragu. Svi radovi, koje su predložili razni autori, bili su podeljeni u dve skupine: sa spravama i bez sprava. Pri ocenjivanju odlučivala je pre svega telo-

vežbena vrednost sastava, nadalje lepota, misao, skladnost s glazbom i sam izvođenje. Takmičenje je pokazalo nekoliko vrlo dobro sastavljenih vežaba, dočim se je na drugoj strani videlo, da se sastavljaju i takve vežbe, kojima štošta nedostaje ili je pogrešno upotrebljeno.

Sokolsko društvo u Novim Zamkima, na madžarsko-slovačkoj granici, proslavilo je 70-godišnjicu Fignerove smrti s velikom telovežbenom akademijom, na kojoj je uzelo učesća preko 100 društvenih pripadnika. Zanimivo je, da je ovoj akademiji učestvovao izvanredno velik broj ljudi, što je znak, da sokolska misao i interesovanje za sokolski rad dobija svakim danom na terenu i na ovim krajnjim granicama Čehoslovačke Republike.

U češkoslovačkoj sokolskoj štampi zadnjih meseci opaža se sve veći broj saradnika. Prijavio se je velik broj braće, koji govore i ostale slovenske jezike, čim je češkoslovačka sokolska štampa mnogo pridobila, jer će, verovatno, u mnogo većoj meri moći da objavljuje vesti iz čitavog slovenskog Sokolstva.

Češkoslovačke pogranične župe razvijaju zadnjih godina sve veću delatnost. Župa Krušnogorska priređuje već više godina opšta takmičenja svojih jedinica, gde uvek sve više raste ne samo broj takmičara, već i broj društava. Najbolje je to dokazala ovogodišnja utakmica. Između 54 učlanjenih jedinica, nastupile su u takmičenju 52 s 511 takmičara; među ovima je bilo 156 sokolskih društvenih funkcionera.

Kako sustavno radi sokolsko bratstvo i u socijalnom pogledu, pokazala nam je među ostalim i zadnja 14-dnevna prednjačka škola ČOS. Iako su slušači bili svi siromašni, ipak su među sobom sakupili u socijalne svrhe oveću svotu novaca i predali je socijalnom oteku ČOS.

(Nastavak sa 1 strane)

opet pobedonosno! Najbolje se može da uvidi duhovna opasnost boljševizma, ali također i mogućnost da se pobedi, ako se protiv svetske protuverske boljševičke agitacije organizuje svetski otpor verskog osećaja. Zato danas posve drugačije nego pre imaju predstavnici pravoslavlja težnje papine za zbliženje katoličke s pravoslavljem crkvom. O tome sam se mogao da uverim pre kratkog vremena u razgovoru s predstavnikom zapadne ruske emigrantske crkve.

Bez dvojbe je, da bi zbliženje obiju crkava imalo ogroman istorijski značaj za budućnost Slovenstva. Posebno to za unutrašnje jedinstvo zapadnih i istočnih Slovena. Što bi značilo, da se setimo samo rusko-poljskih sporova, ili također srpsko-hrvatskih, ne gledajući na njihovo sadanje unutrašnje utižanje. Možda bi u Jugoslaviji bili uslovi za takvo zbliženje u sporazumu s predstavnicima ruske pravoslavne crkve najpovoljniji.

Valjda se čini čudno, da ne mislim na nas, na naš Velehrad, koji je posetio također i papinski legat, kardinal Verdije s očevidnom namerom, da na taj način istakne papinu želju za zbliženjem obiju crkava i da dade blagoslov velehradskoj tradiciji. Ali teško je spominjati Velehrad, ako stranka, koja hoće da prestatljava česki katolicizam, odobrava politiku kulturnog zbliženja s boljševicima, koji su najgori, krvavi neprijatelji svake vere. Češki katolici na taj način gube legitimaciju, da bi oni mogli govoriti o zbliženju crkava. Još je dobro, da slovački katolici ne zaboravljaju, kakve moralne dužnosti imaju prema svojoj veri.

Također i u duhovnom pogledu se odričemo velikog, i istorijskog poslanstva — da budemo pobornici slovenskog ujedinjenja. Bili smo tako blizu njegovom ispunjenju sa svojim legijama, dokle nisu bile okružene otrovom boljševizma!

Velika misao slovenskog crkvenog sjedinjenja, tako važna u borbi protiv boljševičkog, materijalističkog ateizma, valjda usled toga neće zamreti, samo će njeni nosioci biti drugi... Jugoslavija, verna amanetu Kralja Ujedinjenja, čiji sam trajnu, vernu i blagodarnu ljubav prema Rusiji upoznao tokom pomenutog razgovora, neće se pomiriti s grobarima Rusije, i novoj Rusiji biće uzor slovenske vernosti i blagodarnosti ona, a ne mi!

U tom velikom poslanstvu Jugoslavija će doista naći i put pomirenju svih unutrašnjih prilika, put harmoničnom izravnjanju potrebe velike centralne snage, jedinstva u svemu, od čega zavisi vojnička i gospodarska moć države, s prirođenom i po istoriji stvorenom težnjom za slobodnim ostvarenjem svih gospodarskih i kulturnih nastojanja.

S time će ujedno uspešno doprijeti i duhovnom, verskom zbliženju ne samo Srba, Hrvata i Slovenaca, već također i svih ostalih Slovena. Biće to onakva Jugoslavija kakvu je htelo da ima Kralj Mučenik: velika, moćna i unutra zdrava država, koja će zato biti najpozvaniji pobornik političkog i duhovnog ujedinjenja slovenskih naroda!

Čestitke za Novu godinu

bratske jedinice kao i sva braća i sestre neka upućuju preko svog sokolskog lista — Sokolskog glasnika!

BRATSKJE JEDINICE I BRAĆO I SESTRE!

U našem listu, u poslednjem ovogodišnjem broju od 28 o. m., biće rezervisan naročiti prostor za sokolske čestitke Nove godine. Uz jednu malu cenu, a time ujedno pomažući i svoj list, vi ćete isporučiti vaše bratske, sokolske želje za Novu godinu svoj svojoj ostaloj sokolskoj braći i sestrama.

Vaše čestitke imade da glase n. pr. ovako:

Sokolsko društvo Beograd-Matica; Sokolsko društvo Zagreb II; Ljubljanski Sokol, Sokolska četa Čilipi - Dubrovnik (uz četvrtu naznačiti i matično društvo); Uprava Sokolskog društva Split; načelništvo Sokolskog društva Niš; Prosvetni odbor Sokolskog društva Maribor-Matica; Prednjački zbor Sokolskog društva Karlovac; Članovi Sokolskog društva Vinkovci; Članice Sokolskog društva Sarajevo; Sokolsko društvo Sušak; Lutkarski otek Sokolskog društva Petrovgrad i slično. Pojedinci pak, braća i sestre, treba da navedu samo svoje ime i svoje društvo, odnosno četvrtu, n. pr. Dragan Kraljić, Sokolsko društvo Zagreb III, ili Mirko Stevanović, Sokolska četa Dušanovac - Skoplje i t. d., i t. d.

Osim napisa kako su navedeni u ovim primerima, čestitkama nema da se nadodaje više nikakav tekst.

Cene ovim čestitkama u našem listu su: 12, 20, 30, 40, 50 i 60 Din, dakle prema veličini prostora.

Uprava listova primaće narudžbe za ove čestitke NAJDALJE DO UKLJUČIVO 21 o. m.

Pošiljaoc narudžbe ima da naznači visinu cene čestitke i tačnu svoju adresu, na koju će se dostaviti poštanski ček za naplatu objavljene čestitke.

Uprava Sokolskog glasnika

Rad oko osnivanja škole za telesno vaspitanje

Na poziv ministra za fizičko vaspitanje naroda i zastupnika ministra socijalne politike i narodnog zdravlja g. Mirka Komnenovića sastala se je prošlih dana u Ministarstvu za fizičko vaspitanje naroda komisija za rad oko osnivanja škole za fizičko vaspitanje naroda. Komisija će raditi 12 do 15 dana pod predsedništvom g. dr. A. Stefanovića, v. d. načelnika Opšteg odeljenja. Pored predstavnika nekih ministarstava, u komisiji se nalaze g. dr. Stevan Ivanić, direktor Centralnog higijenskog zavoda, dr. Alfred Pihler, asistent Univerziteta u Zagrebu i načelnik Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, Vlad. Maleš, docent Univerziteta u Beogradu i dr. Božo Škerlj, šef Antropološkog oteka Higijenskog zavoda u Ljubljani. Komisija je po uput-

stvu ministra g. M. Komnenovića uzela u pretres ranija rešenja po tom pitanju i produžila rad u pravcu da donese elaborat o osnivanju škole, koja bi se zasada otvorila rešenjem, a docnije specijalnim zakonom. Komisija će u detaljima izraditi plan i program škole.

Prema projektu, škola za vaspitanje naroda biće Visoka škola u rang fakulteta. Nastava će trajati 3 godine, a imade dva odeljenja: građanskog i vojnog. Komisija ima da izradi i nacrt zakona o Visokoj školi za fizičko vaspitanje naroda.

Čim se donese rešenje o osnivanju škole započeće rad škole provizorom u prostorijama Sokola - Matice na Vračaru, koje će se u tu svrhu uzeti u zakup. Docnije, kad se pitanje Visoke škole reši i posebnim zakonom, pođići će se zgrada škole na terenu bivšeg diplomatskog Tenisa - kluba na Vračaru.

Kroz štampu

Crkva i Sokolstvo

Novosadski »Dan«, u svom broju od 3 o. m., donosi pod gornjim naslovom na uvodnom mestu sledeći članak:

Dan našeg narodnog Ujedinjenja, dobija sve dublji značaj i sadržinu u našem narodu.

Crkve raznih veroispovesti, najmoćniji su faktor, da značaj našeg narodnog ujedinjenja dopre do svih slojeva građana i da tom značajnom danu pruže prazničku odoru. Kako smo obavestili, širom cele Vojvodine su sveštenici svoju veroispovesti najsvečnije i najlojalnije udovoljili svojim dužnostima prema svojoj narodnoj državi i prema Kralju. Saradnja crkve na učvršćivanju zajedničke građanske svesti i ljubavi prema Kralju i otadžbini, na taj značajan dan je od neocenljivog moralnog značaja za poredak u zemlji. Narod posle svećanih crkvenih obreda i propovedi izlazi u uzvišenom raspoloženju iz hramova, s pojačanom verom u stabilnost društvenog poretka i reda u državi. U njemu se pojačava svest o dužnostima prema državnoj zajednici i dobija volju za rad na jačanju i konsolidovanju društva i države. Zato se osećamo pobuđenima da odamo puno poštovanje i priznanje crkvama i sveštenstvu, koje je sve više svesno značajne uloge crkve u izgradnji države.

Od takvog pravilnog shvatanja uloge crkve i u budućnosti mi očekujemo ne samo brzu i sigurnu nacionalnu i socijalnu konsolidaciju u zemlji, nego i pripremanje prilika za što povoljniji i značajniji uticaj same crkve na religiozno i moralno vaspitanje naroda, koje je danas ne da nije suvišno, nego je možda potrebnije no ikada. Jaka moralna i patriotska narodna svest snaži ne samo državu, nego i njene sve ustanove pa i crkvu. Samo u snažnoj državi može biti snažne crkve i njenog uticaja na moralne i građanske vrline stanovništva.

Sokolstvo je drugi faktor, kome na dan Prvog decembra pripada krupna uloga u jačanju nacionalne i građanske svesti, naročito među omladinom na selu i gradu. U našim krajevima, gde je više konfesija, juče se mogla zapaziti jedna naročito lepa pojava koordinovanog rada crkve i Sokola. Videlo se, da crkva i Sokolstvo kao ustanove teže istom cilju, da jedno drugo neobično skladno nadopunjuje i da Prvi decembar bez jedne od ove dve ustanove ne bi imao onaj sjaj ni onu snagu koju

ima blagodarajući njihovoj međusobnoj saradnji. Sokolstvo je proglasilo godišnjicu našeg narodnog Ujedinjenja za svoj sokolski praznik. Sokolstvo je juče širom cele zemlje ne samo spoljnim znacima odalo priznanje svima onima, koji su radili, borili se i padali za Kraljevinu Jugoslaviju, za naše narodno ujedinjenje, nego je ono manifestovalo za jugoslovensku ideju, za snažnu nedeljivu i jedinstvenu Kraljevinu Jugoslaviju. Jučerašnji govor bačkog episkopa istakao nam je ideju narodnog ujedinjenja kao ideju božanskog porekla. Primerom iz biblije, episkop g. Irinej nam je dokazao kuda vodi narode cepanje narodne svesti i narodne snage. I nehotice nam se nametla sličnost jedinsteljske ideologije jugoslovenskog Sokolstva s gledanjem hrišćanske crkve i njenih kanona na ideju Ujedinjenja.

Od velikog značaja je ovako koordinovan rad crkve i Sokolstva za našu narodnu budućnost. Ako se od strane vodećih krugova u crkvi i Sokolstvu budu tražile ne samo dodirne tačke, nego i zajedničke programske tačke rada ove dve ustanove, mi možemo biti spokojni za budućnost jugoslovenskog naroda i Kraljevine Jugoslavije.

(A.)

Sokolska radio-predavanja

Radio stanice Beograd — Zagreb — Ljubljana

Dne 5 o. m. održala je predavanje sestra prof. Ljubica Janković, Beograd, o temi »Narodne igre u sokolskoj propagandi«.

Dne 12 o. m. predavaće brat Ivan Kovač, zamenik načelnika Saveza SKJ, Beograd, o temi: »Škola za telesno vaspitanje u Beogradu«.

Skrećemo pažnju predavačima i slušaocima, da predavanja traju 20 minuta, a ne kao pre 30, i to svakog četvrtka od 19 i 30 do 19.30.

RADIO STANICA BEOGRAD

Dne 8 o. m. predavaće brat arb. Miodrag Matić, Beograd, o temi »Sokolski dom Kralja Aleksandra I u Beogradu«.

Popodnevna predavanja počinju od 8 decembra i prenosi ih Radio-stanica Beograd svake druge i četvrte nedelje u mesecu.

KRONIKA

† Džon V. Frothingam. Dne 20. novembra preminuo je na svom imanju u Getariju, kod poznatog letovališta Biaric u Francuskoj, veliki dobrotvor našeg naroda Džon V. Frothingam. Plemeniti pokojnik, kome će naš narod trajno očuvati svoju duboku zahvalnost, rodio se 1879 u Bruklinu, predgrađu Nju-Jorka, kao sin inženjera, čiji su se predci već u 16. stoleću doselili u Ameriku. Završivši studije, mladi Džon Frothingam pošao je na putovanje u Evropu, gde se je zadržao naročito dugo u Nemačkoj posvetivši se studiju glazbe. Kao član stare protestantske i vrlo bogate i filantropijske porodice, smatrao je i on svojom dužnošću i životnim pozivom da čini dobra dela i pomaže sirotinju. On se je u svom čitavom životu upravljao strogo po verskim načelima. Pre rata pomagao je osobito Čehe, ali već onda stupio je i u društvo potpornog fonda za Srbiju, pa je kao takav poklonio jednoj srpskoj humanoj ustanovi još pre svetskog rata 30.000 dinara, što je onda bila velika suma. Za vreme svetskog rata i on se javlja u vojsci pa je kao američki oficir i šef američkog Crvenog krsta 1915 god. došao na solunski front. Zatim je proveo u jedva oslobodjenom Bitolju puna tri meseca, gde je naročito zavolio Južnu Srbiju i sav naš narod. I posle rata često je dolazio Jugoslaviji u posete, naročito u okolinu Dojranu. Zbog njegovih velikih zasluga izabrali su ga Skoplje i Vranje za svog počasnog građanina. Prvu svoju veliku pomoć za vreme svetskog rata dao je 1915 godine, a koju je odelila u Srbiju gospođa Darinka Grujićeva, koja je posle tragičnog povlačenja pokupila i decu bez roditelja i o trošku Džona Frothingama otvorila i vodila u Nici u hotelu Alhambra internat za tu decu, gde su se ova i školavala. Ali i posle oslobodenja taj plemeniti čovek ne zaboravlja na naš narod. S njegovim velikim novčanim sredstvima i sredstvima njegovih rođaka otvaraju se internati za siromašnu decu ratnika u Sremskoj Kamenici i u Vranju. Pored toga pokojnik je pomagao i mnogo siromašnih porodica i velik broj naših daka, koji su se školavali po raznim gradovima Evrope i otkimski se brinuo za one, kojima je bilo potrebno lečenje. Sve humane ustanove u Beogradu i unutrašnjosti stalno je podupirao priložima, pa je n. pr. samom domu gospođa na Dedinju poklonio 350.000 dinara. Zbog svega toga može se reći, da je među stranim prijateljima našeg naroda bio pokojnik Džon Frothingam jedan od najiskrenijih i najvećih, a među dobrotvorima najdarežljiviji, koga će se sećati hiljade naše ratne siročade, i a sav naš narod s najdubljom zahvalnošću. Pokojnik bio je oženjen kćerkom poznatog lekara i beogradskog profesora Sime Lozanića, gđom Jelenom. U njegovom ogromnom filantropijskom radu za naš narod pomagala mu je i njegova sestra Elizabet. Za svoje velike zasluge učinjene našoj zemlji, koju je neobično zavoleo, pok. Džon Frothingam još za vreme rata bio je odlikovan ordenom Karadordve zvezde.

50-godišnjica smrti Matka Baštijana. Skoro nepaženo prošla je pedesetogodišnjica smrti Matka Baštijana, jednog od naših najistaknutijih javnih radnika u Istri, koji je uz biskupa Dobrila davao svoj pečat čitavom javnom životu našeg naroda u Istri. Matko Baštijan, koji je bio poznat i kao uzoran sveštenik, političar i književnik, rodio se 5. septembra 1828 u selu Baštijani kao blizanac. S njim se rodio i brat mu Ivan, poznati slikar i saradnik »Naše Sloge«. Prvih šest razreda gimnazije Baštijan je učio zajedno s bratom na Rijeci, a sedmi i osmi razred u Zagrebu, gde je i crpeo oduševljenje za svoj kasniji nacionalni rad. Pun zanosa otišao je u bogosloviju u Gorici, pa je nakon zaredanja služio u raznim krajevima Istre, dok se nije 1856 povukao u Trst, gde je ostao do svoje smrti 1885 godine. Baštijan je bio čovek naobličene inteligencije i velike kulture. Imao je upravo enciklopedijsko znanje i jasan, oštar kritički duh, pa je odmah nakon svog dolaska u Trst postao tamo duhovni vođa Istrana, ali je održavao i stalne veze s inteligencijom i svećenstvom u Istri, bodreći ih da rade nacionalno, kulturno i gospodarski među istarskim rajom. Bio je veran drug i intiman prijatelj velikog biskupa Dobrile, pa je s njime osnovao prvi istarski list na našem jeziku »Naša Sloge«. Za list pisao je članke, uvodnike, rasprave, izveštaje, pesme, sentence i svoje humoristično - satiričke: »Diple babinoga Marka«, »Razgovore med Markom i Grgom« te »Jurinu i Franiinu«. Plod njegovog rada brzo se oselio, i nakon kratkog vremena počeli su se javljati brojni saradnici za rad među narodom i za rad u listu. Baštijan je ujedno bio i stalni izvestilac za istarske prilike za listove »Obzor«, »Pozor«, »Neven« i »Svjetozor«. Pored svega toga nalazio je vremena i za književnost. Napisao je mnogo dobrih pesama, tragediju »Zadnji kapetan kastavski« i još nekoliko manjih dela, od kojih neka na žalost

nisu bila dovršena. Po svemu tome spada i Baštijan u red onih naših preporoditelja, kojih se moramo i mi danas sećati s iskrenom zahvalnošću.

Kongres Jugoslovenske unije za zaštitu dece. Na vanredno svečano način otvoren je u subotu dne 30. novembra pre podne u Beogradu prvi kongres Jugoslovenske unije za zaštitu dece. Otvorenju kongresa prisustvovali su Nj. Vel. Kraljica Majka Marija s Nj. Kr. Vis. Knežinom Olgom, te Nj. Sv. patrijarh Varnava, članovi Kr. vlade s predsednikom dr. Stojadinovićem na čelu, članovi diplomatskog korpa i mnogi drugi odličnici. Odmah iza dolaska Nj. Vel. Kraljice Majke, koja je bila topla pozdravljena, pozdravio ju je lepm nagovorom kao predsedniku Unije, visoku zaštitnicu siročadi i uzornu majku predsednika kongresa, dr. Josipa Šilovića, koji je pozdravio i Nj. Vis. Knežinu Olgu te ostale odlične goste, predstavnike Vlade, Senata, Narodne skupštine, pojedinih crkava, zastupnike stranih država i raznih društava. Zatim su govorili ministar za soc. politiku i narodno zdravlje g. Mirko Komnenović, bugarski poslanik g. Dimo Kazasov, koji je ujedno zastupao i Bugarski savez za zaštitu dece, a nato su podneli svoje referate dr. Šilović i dr. Matija Ambrožić. Po završenim referatima Nj. Vel. Kraljica Majka s Nj. Vis. Knežinom Olgom napustila je kongres, izrazivši kongresu svoje priznanje na dosadašnjem radu. — Posle podne održana je radna sednica kongresa, koji je završen na dan Ujedinjenja, u nedelju 1. decembra s lepm uspehom.

100-godišnjica rođenja Marka Tvena (Twaina). Pre sto godina, na dan 30. novembra, rodio se u Floridi, u Severnoj Americi, Samuel Klemens Langborne, koji je po čitavom kulturnom svetu poznat kao odličan humorista i pisac vanrednih kvaliteta pod pseudonimom Mark Tven. On je finim i hladnim, upravo američkim sarkazmom, umeo da žigose slabosti svojih sugrađana. Mnoge svoje knjige posvetio je omladini, koja naročito voli da čita njegove romane i priče, od kojih valja spomenuti »Mali skitnica Tom Sawyer«, »Princ i siromah« i t. d. Život Marka Tvena bio je veoma buran. U svojoj mladosti bio je slagar, pa kasnije brodski pilot na Misisipiju, činovnik, urednik, dok se na kraju, kada su mu naročito nakon njegovog povratka s putovanja po Evropi njegove knjige već proslavile ime, nije potpuno posvetio književnosti.

Razne kulturne vesti. Dne 25. novembra proteklo je 100 godina od rođenja Andree Karnegija, poznatog »kralja čelika« i američkog milijardera. Karnegi, koji je poznat i kao velik dobrotvor, mecenat znanosti i umetnosti, a u poslednjim godinama i propagator te podupiratelj težnja za održanje svetskog mira, bio je sin siromašnog radnika iz Škotske. Kada mu je bilo 13 godina došao je s ocem u Ameriku. Drzovitim spekulacijama, vanrednom radošću i ustrajnošću, kao i svom talentu ali i sreći, imao je da zahvali svoju skoro fantastičku karijeru. Tokom godina popeo se je među najbogatije industrijalce Amerike, postavši po čitavom svetu poznat pod imenom »američki kralj čelika«. Lično je bio sve do svoje smrti, avgusta 1919, veoma skroman i štedljiv, ali je davao velike, milijunske sume za naučne institute, biblioteke i t. d. U svom rodnom mestu izgradio je biblioteku, kojoj je poklonio 40.000 dolara, u Pittsburghu podigao je i opremio biblioteku s troškom od pola milijuna dolara i t. d. Već 1914 iznosili su njegovi prilozima za kulturne i humane institucije oko 157 milijuna dolara. Poznato je također, da je uglavnom s njegovim novcem podignuta palata mira u Hagu, a osobito su na glasu naučni institut, koji nosi njegovo ime, a kome je darovao mnogo novaca.

Češkoslovačke, naše i poljske novine setile su se ovih dana toplim čelcima šezdesetogodišnjice dr. Vaclava Girske, češkoslovačkog poslanika u Beogradu, koji spada po svom zaslužnom nacionalnom radu također u red graditelja češkoslovačke slobode. Jubilarac je sin češke doseljeničke porodice iz sela Šepetovka u Ukrajini. U Pragu je svršio medicinski fakultet. Povrativši se u Rusiju, uskoro stiče ugled odličnog lekara, pa je 1911 postao šef kirurške klinike u Kijevu. Za vreme svetskog rata on stupa u redove boraca za češkoslovačku slobodu, pa svojim ličnim vezama mnogo pomaže pokretu čeških legija. Godine 1917 izabran je za predsednika svih češkoslovačkih društava u Rusiji i član češkoslovačkog nacionalnog saveta, koji je vodio svu borbu za oslobodenje. Za vreme borba u Sibiriji postaje dr. Girska zastupnik češkoslovačke vlade, te je kao takav imao da se brine za povratak legionara iz otadžbinu. Taj odgovorni posao, za koji je trebalo velikih sposobnosti, svršio je na opće zadovoljstvo. Nakon povratka u Češkoslovačku ostaje u diplomatskoj službi. Najpre je bio pomoćnik ministra dra Beneša, od 1927 pa sve do ove godine češkoslovački poslanik u Varšavi, a sada se nalazi u istom svojstvu u Beogradu.

Sokolske proslave Prvog decembra

S proslavom dana Ujedinjenja naše Sokolstvo spojilo je i proslavu 100-godišnjice Ilirskog pokreta i 100-godišnjice smrti Filipa Višnjica

U svima sokolskim jedinicama u zemlji proslavljen je najsvetiji dan Ujedinjenja kao narodni i sokolski praznik. Ovaj naš najveći praznik jugoslovensko Sokolstvo proslavilo je već prema svom utvrđenom, tradicionalnom običaju i načinu. U svim jedinicama našega Sokolstva održane su svečane sednice, na kojima je pročitan prvodecembarska poslanica Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, zatim je članstvo položilo svečani zavet sokolskoj misli i državnom i narodnom jedinstvu.

Uz ostale tačke ove svečanosti, ovogodišnje sokolske proslave Prvog decembra imale su još i naročiti značaj, što ih je jugoslovensko Sokolstvo spojilo i s proslavama dvema značajnih obljetnica našeg kulturnog i nacionalnog života, naime proslavom stogodišnjice Ilirskog pokreta i sećanjem na 100-godišnjicu smrti Filipa Višnjica.

U okviru ovih prvodecembarskih sokolskih proslava u velikom broju sokolskih jedinica u zemlji održane su i lepe večernje svečane akademije.

Na ovom mestu u mogućnosti smo da donesemo samo tek jedan mali deo izveštaja o ovim našim sokolskim proslavama na dan Ujedinjenja.

BEograd. — Na dan Ujedinjenja u svima beogradskim sokolanama održane su svečane sednice, na kojima je novo članstvo položilo zavet, zatim je izvršeno prevođenje mladih sokolskih pripadnika u starije kategorije i tom prilikom ujedno porazdeljene su diplome prvacima u sokolskim takmičenjima.

Posle toga iz svih sokolana Sokoli su korporativno došli u sedišta Sokolskog saveza, gde je formirana svečana povorka za odlazak na zajedničku proslavu Sokolske župe Beograd. Na čelu povorke nošene su sokolske zastave i nalazila se sokolska muzika i starešinstvo Sokolskog saveza i beogradske župe. Zatim je išla konjica Sokolske župe Beograd, i članstvo beogradske župe u svečanim odorama s muzikom maloletnika.

Ovakvo formirana povorka otišla je do Kolarčevog univerziteta, gde je izvršen defile pred saveznom i župskim starešinstvom.

U to vreme na Kolarčev univerzitet počeli su da dolaze građani i zvanični predstavnici, tako da je velika dvorana Kolarčevog univerziteta uskoro bila prepuna Sokola, zvaničnih delegata i drugih gostiju.

Upravu Sokolskog saveza predstavljao je br. Dura Paunković, zamenik starešine, s članovima savezne uprave.

Na svečanost došao je i izaslanik ministra vojske i mornarice, g. Milija Ristanović, pukovnik. Beogradsku opštinu predstavljao je br. Dobrovoje Bogdanović, većnik. Prisustvovali su i predstavnici svih beogradskih nacionalnih i kulturnih organizacija.

U 11 časova i 40 minuta u dvoranu je ušao izaslanik Nj. V. Kralja, g. Kosta Grubešić, kapetan fregate. U tome momentu sokolska muzika otisnula je »Sokolski pozdrav«, a cela dvorana ustala je, kličući: »Živeo Kralj!« Svečanu sednicu otvorio je br. Milivoje Smiljanić, starešina Sokolske župe Beograd. Pozdravljajući izaslanika Nj. V. Kralja i druge goste, br. Smiljanić održao je govor, u kome je istakao značaj dana Ujedinjenja. Zatim je govorio o Filipu Višnjicu i ilirskom pokretu.

Na kraju je rekao:

»Današnja Jugoslavija predstavlja veliko delo svih generacija, a prvi decembar služi Sokolima kao smotra svega nacionalnog i sokolskog rada. S tim mislima Sokoli upućuju svoje misli predstavniku i simbolu našeg naroda, Nj. V. Kralju Petru II.«

Posle tih reči sokolska muzika intonirala je državnu himnu, a cela dvorana burnim usklikima »Živeo Kralj« upućivala je svoje pozdrave Nj. V. Kralju.

Posle toga br. Momir Sinobad, prosvetar Sokolske župe Beograd, pročitao je tekst poslanice Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije.

Zatim je br. Smiljanić saopštio, da je u Beogradu obrazovano novo Sokolsko društvo Beograd IX (u Rakovici i kod železničke kolonije). Ujedno je pozvao članove uprave ovog društva da poljube zastavu i da polože svečani zavet. Na podijumu ukrašenom sokolskom zastavom i u prisustvu župskog starešinstva članovi uprave Sokolskog društva Beograd IX položili su zavet sokolskim dužnostima i ideji jugoslovenskog narodnog i državnog jedinstva.

Posle toga br. Ilija Vuković, narodni guslar, na veoma lep način otpjevao je uz gusle jedan deo Višnjiceve pesme »Početak bune na dahije«, uz prigodan uvod o Sokolstvu i sokolskoj proslavi. Zatim je Dušan Mijatović, naraštajac, recitovao pesmu M. Mažuranića »Danica Ilirskaa«.

Na kraju su podeljene diplome sa sokolskih utakmica beogradskim Sokolskim društvima, a sokolska je muzika otisnula »Hej Sloveni«, koju su svi prisutni stojeći saslušali.

Posle toga formirana je opet svečana sokolska povorka sa zastavama, muzikama i sokolskom konjicom.

Naveče toga dana u svima beogradskim sokolanama održane su sokolske akademije i zabave.

ZAGREB. — Narodni praznik, dan našeg državnog i narodnog ujedinjenja, proslavljen je u Zagrebu nizom svečanosti. Čitav grad je bio još u predvečerje iskićen državnim zastavama, Zagrebačko Sokolstvo proslavilo je ovaj praznik na osobito dostojan način. Sva sokolska društva imala su svoje proslave s biranim programima i govorima o 1. decembru.

Sokolsko društvo Zagreb I priredilo je proslavu dana Ujedinjenja u svojim društvenim prostorijama u Klaićevoj ulici. Proslava je započela svečanom sednicom društva, koja je održana u 10 i po sati pre podne. Otvorio ju je zamenik starešine br. Stjepan Debeljak pozdravnim govorom, u kojem je zanosnim rečima pozdravio dičnog Sina Kralja Ujedinitelja, Nj. Vel. Kralja Petra II. Iz stotina i stotina grla prolamali su se poklici mladima Kralju, kojima je popraćen govor zamenika starešine. Potom je uzeo reč sveučilišni profesor br. dr. Fran Ilesić i održao poduži govor o jugoslovenskom državnom ujedinjenju. Govor je bio vrlo snažan i često prekidan burnim poklicima Kralju i narodnom jedinstvu. Na prisutne je ostavio snažan utisak.

Posle završetka sednice, koju je zaključio br. Debeljak, članstvo je otpjevalo himnu »Hej Sloveni«. Jedan deo članstva ovog društva posetio je posle podne grobove svojih članova na Mirogoju, drugi su otišli u Podsused, u pohode tamošnjem Sokolskom društvu.

I Sokolsko društvo Zagreb II dostojno je proslavilo dan Ujedinjenja. Na proslavi je društvena glazba otisnula najpre sokolsku koračnicu, a onda je pozdravnu reč izrekao starešina Sokolske župe zagrebačke br. dr. Oto Gavrančić. Njegov govor bio je vanredno burno pozdravljen od velikog broja prisutnih Sokola i Sokolice. Brat starešina snažnim je rečima razložio značenje dana Ujedinjenja po jugoslovenski narod, a posebno po Sokolstvo, koje je ideju jedinstva nosilo i nosi uvek kao najveću svoju svetinju. Posle pozdrava starešine otisnula je društvena glazba »Sokolski pozdrav« od Svetolika Pašćana. Brat Čeda Mileusić pročitao je nakon toga poslanicu, koju je Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije povodom ovogodišnjeg 1. decembra uputio celokupnom Sokolstvu. Poklicima Nj. Vel. Kralju Petru II, Domu Karađorđevića, Jugoslaviji i Sokolstvu, kojima završava ova sokolska poslanica, priključilo se je celokupno prisutno članstvo, dajući izražaja svojim rodoljubnim osećanjima.

Sledila je zatim izvedba uverture iz »Momeci na brodu« od Zajca, koju je otisnula također društvena glazba. Potom je br. ing. Stjepan Han pročitao okružnicu Saveznog prosvetnog odbora. Sledio je zavet novoupisanih članova, i prelaz sokolske dece u naraštaj, a naraštaja u članstvo. Pre završetka proslave razdeljene su diplome takmičarima, a onda je starešina zaključio ovu nadasve lepu i uspešu proslavu.

Također i u svim ostalim zagrebačkim Sokolskim društvima, kao i u svim jedinicama župe proslava Prvog decembra izvedena je najsvetije.

Naveče toga dana zagrebačko Sokolstvo priredilo je svoj tradicionalni veliki sjajni ples u prostorijama hotela »Esplanada« pod pokroviteljstvom Nj. Vel. Kralja Petra II. Po svom velikom uspehu ovaj sjajni sokolski ples, koji je ujedno dočarao i svu raskošnu lepotu i divno bogatstvo naših narodnih nošnja, zastalno će, kao i uvek do sada, i ove godine ostati u uspomenu kao najlepši ples sezone, kome su uz Sokole i Sokolice prisustvovali najugledniji predstavnici zagrebačkog javnog života.

LJUBLJANA. — U predvečerje praznika Prvog decembra priredila je Sokolska župa Ljubljana, u vežbaonici Narodnog doma, lepu iako skromnu proslavu uz veoma lepo učešće svojih pripadnika i prijatelja sokolske misli. Pročelje vežbaonice bilo je ukusno ukrašeno zelenilom i državnim zastavama, slikom Prvog Sokola Nj. Vel. Kralja Petra II i kipovima osnivača Sokolstva Tišina i Fignera.

Proslavi su prisustvovali kao gosti komandant Dravske divizije general g. Petar Nedeljković s generalima gg. Jovanovićem i Popadićem, zastupnik bana i šef prosvetnog odeljenja prof. Breznik, češkoslovački konzul inž. Minovski, francuski konzul Remerand, načelnik štaba Dravske divizije puk.

Keler, komandant 16. art. puka pukovnik Lukanc kao i ostali brojni oficiri ljubljanskog garnizona, zatim u ime gradske opštine općinski savetnik br. Urbas, i zamenik starešine Saveza SKJ br. Gangl, savezni podnačelnik br. Jeras, starosta ruskog Sokola br. Tkačev i mnogi predstavnici kulturnih i nacionalnih udruženja.

Nesto posle 20 sati glazba Sokola I zaigrala je sokolsku koračnicu, našto su stupili u dvoranu braća zastavnici, njih 10 sa zastavama, i zauzeli mesta na pozornici. Pod vodstvom br. Juvanca otpjevao je tada pevački zbor Pašćanov »Sokolski pozdrav«, našto je održao lepi govor o značenju prvog decembra za naše oslobodenje a naročito za Sokolstvo, starešina Sokolske župe Ljubljana br. dr. Pipenbaher. Na koncu svog govora br. dr. Pipenbaher uskliknuo je Mladom Kralju Nj. Vel. Petru II i moćnoj i nedeljivoj Jugoslaviji, kome su se pridružili svi prisutni s poklicima Zdravo! Zatim je glazba Sokola I zaigrala Svajgarove narodne pesme, posle čega je br. Viktor Markić lepo recitovao Ganglov »Prvi decembar« uz oduševljeno odobravanje svih prisutnih. Sokolski zbor je tada otpjevao »Čuvajte Jugoslaviju«, a zatim je prosvetar župe br. Jancz Poharc pročitao poslanicu Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije. Ova lepa i dostojna proslava zaključena je pevanjem državne himne i sokolskom himnom »Hej Sloveni«.

Također i sva ostala Sokolska društva u Ljubljani, kao i sve jedinice ljubljanske župe, proslavile su najdostojnije, bilo u predvečerje bilo na sam dan 1. decembra, ovaj naš najveći narodni i sokolski praznik. Naročito je lepo bila izvedena proslava dana našeg Ujedinjenja u ljubljanskom Sokolu, gde je među ostalim tačkama ove svečanosti održano i lepo predavanje o 100-godišnjici Ilirskog pokreta. Po podne toga dana lutkarski otkos ljubljanskog Sokola priredio je naročitu prvodecembarsku proslavu za omladinu, koja je vrlo lepo uspeła.

Isto tako lepo i dostojno održana je proslava prvog decembra i u Sokolskom društvu Ljubljana-Vič, kao i u ostalim sokolskim društvima u Ljubljani.

SPLIT. — Sokolstvo Splita, kao i rodoljubivo građanstvo, svečano je proslavilo najveći i najsvetiji praznik našeg naroda i našeg Sokolstva, naš Prvi decembar. Blagodarenjima u crkvama Sokolstvo je prisustvovalo u časnom broju.

U 10 sati sve sokolske kategorije pošle su iz Sokolskog doma predvodene glazbom u ophod gradom i stale se na Narodnom trgu. Za vreme ophoda padali su razni patriotski poklici i pevane rodoljubne pesme.

Na Narodnom trgu najpre je sokolska glazba otisnula »Sokolski pozdrav«, a zatim je ispod ploče poginulih za oslobodenje i ujedinjenje na staroj gradskoj vešnici održao govor br. dr. Mirko Buić, starešina Sokolske župe, koji je rekao:

— U životu svakoga naroda i celog ljudskog roda ima razdoblja kad se napreduje, kada nastupe zastoji i kada se preživljuju teški časovi. U našem narodu, baš u našem hrvatskom delu naroda najsvetlija i najznačajnija su ona razdoblja kada je narodna svest vulkanskom energijom nadirala, crpeći svoju snagu iz volje i spoznanja da se samo u širokoj nacionalnoj jugoslovenskoj koncepciji osnovanoj na slozi i bratstvu Srba i Hrvata — može pouzdanije da gleda u narodnu budućnost i ostvarenje narodnih ideala.

Zahvati tako raznih i širokih misli stalno prate život našeg naroda — da ih Kačić ovekovski starem Milovanom, da im poet i plamsaj dudu ilirski preporoditelji, da im Strosmajer i Rački dadu punu kulturnu sadržinu, a Nodilo i Skerlić i bezbroj umnika naših — povedu mlade generacije u realnost jugoslovenskog života.

Ta stalna tendencija, koja prati naš narod kroz čitavu historiju, ispoljila se je i dolazi do puna izražaja i značenja u najvećem i nadljudskom pregnuću jugoslovenske rase, kada je srpska vojska uz jugoslovenske divizije izvela herojsko oslobodilačko delo. Mi svi smo živi svedoci, mi svi smo u sebi osetili težnje generacija, mi svi dočekamo ostvarenje do jučer neostvarenih sanja. U balkanskom i svetском ratu rešavala se sudbina Južnih Slovena i nije bilo toga srca, koje samo zaigralo nije, pak se zato i ponosimo onim svetlim i slavim imenima našega grada i Sokolstva, koji svoje kosti posuše po krvavim poljanama, gonjeni u sigurnu smrt neodoljivim idealima Sokolstva i jugoslovenskog nacionalizma. — Pred vas dolazimo, mili naši drugovi, mila naša braćo, koji ste nam mnogima od ovde prisutnih u neizbrisivoj uspomeni iz bratskog života naše sokolane. Pristupamo vama na dan naše najveće slave sokolske — na dan slave narodnog Ujedinjenja za koje ste vi, uz milione drugih

ROSIJA-FONSIER • društvo za osiguranje i reosiguranje • Beograd

zvanih i nezvanih junaka, uzidali u temelje Jugoslavije vaše žive pune zanosu i domovinske ljubavi. Pristupamo k vama pobjednicima u današnjem danu, da vas pitamo za sebe i za sve svesne i nesvesne grešnike za oprost za sve ono što smo zgrešili prema onoj čistoj misli za koju legoste — misli jugoslovenskoj. Ali prilazimo k vama da vama i celom svetu kažemo, da vaša misao živi u srcima našim i naših sinova i kćeri, da je jugoslovenstvo neodoljiva sila, koja postoji, koja pokreće, koja radi i živi, da je ono sadržaj i bit naše historijske dužnosti i zvanja.

Vi to dobro znate, da mi Sokoli drukčiji ne možemo da budemo, jer ste i vi takovi bili, ier nas je jedna zajednička široka misao zagrejala, misao slobodarska, misao bratstva, misao jednakosti, misao širokog slovenstva i čovečanstva.

Zato ste ginuli vi i jedino vi. Ostvareni su vaši snovi i vaše misli — predali ste nam u amanet ostvareno delo vaše — i zapoved grobova i savesti je naše — čuvati vaše delo.

1 decembra je prvi akt narodne volje, kojim je udaren temelj jedinstva jugoslovenskog naroda i države. Taj akt proizlazi iz moralnog oslonca neizrecivih žrtava onih generacija, koje ni za časak nisu posumnjale u rasne odlike našeg naroda, čije se oči ni za časak nisu zadržale ni na pragovima Beča, Pešte i Rima, već su išle onim smerom, kojim je narod uvek išao — kada se je rešavalo bitno pitanje historije i njegova opstanka.

Zadatak koji smo preduzeli u vremenima punim raznih nedaća, težak je. Treba biti oboružan mnogim krepostima. Treba razviti do pune mere osećaj odgovornosti, treba mnogo savesti i osećaja pravednosti, a nadasve čeličnosti značaja.

Uzajajati sokolske redove u tim građanskim redovima ubacujemo u javni život odlučne pobornike misli jugoslovenskog narodnog i državnog jedinstva pod čijim zamašima treba da se, s jedne strane klone iskvareni profiteri i špekulanti svetinjom jugoslovenske ideje, a s druge svi oni koji ne mogu ili neće da razume neodoljivi tok života.

Zrtve su neizbežive — velika ih dela trebaju, one se stalno redaju da za njih protokle i krv. — krv prvoborca i junaka Aleksandra i Kralja Ujedinitelja našeg. Kod sećanja na tu tragediju protru naše duše, ali u isti čas okrepljuje se naša vera i naša volja na novom svetlom uzoru borca za svete ideale.

U veličini sklopa ljubavi od Jadrana do Egejskog Mora jugoslovenske države naš narod traži mogućnosti rada i napretka, traži svoj mir. To nam je potrebno da oživimo i osposobimo sve ono blago i bogatstvo, koje u narodu našem leži, da se digne i osposobi u utakmici ljudstva. Za tim ide Sokolstvo, za tim je išao naš Kralj, zato je u borbi pao kao Heroj.

Život treba rada i borbe — treba novih žrtava, a tih će i da bude, jer još su živi borci i radaju se novi, koji će pod slavnom zastavama Mladoga Kralja Petra uzdignuti pojam jugoslovenskog narodnog jedinstva u neoborivu tvrdnju ljubavi, bratstva i pravičnosti, tog jedinog zaloga srećne budućnosti svih Jugoslovena. To je naš zavet, to je naša vera, to je smisao našeg života.

Tim putem napred za sokolskim zastavama za dobro Kralja i sreću Jugoslavije, a ni koraka natrag!

Starešina Sokolskog društva brat Bonifacij Kalebic za vreme govora br. dra Buica postavio je lovor venac Sokolskog društva ispod ploče palih za ujedinjenje i oslobođenje.

Govor br. dra Buica bio je prekidan čestim odobravanjem i klicanjem. Posle toga otvarena je državna himna pa se povorka uputila u Sokolski dom, gde je održana svečana sednica.

Sednici je prisustvovao i komandant mesta general g. Varjačić i nekoliko viših oficira. Nakon sokolskog pozdrava sednicu je otvorio starešina društva br. Bonifacij Kalebic pozdravljajući prisutno članstvo i starešinstvo župe. Naraštajac Jovo Roca posle toga deklamovao je pesmu »Na Prvi decembar«, a potstarešina br. Macoko pročitao je poslanicu Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije. Zatim je starešina društva br. Kalebic održao govor o dužnostima članova Sokola, koji se najljepše dojmio prisutnih. U svom govoru obratio se članovima, koji imaju da polože sokolski zavet i rastumačio im značenje toga čina. Posle položene zakletve glazba je intonirala himnu, a starešina je čestitao novim članovima. Svečana sednica završena je pevanjem himne »Hej Sloveni!«

Oko 11 sati po gradu i na Narodnom trgu članice Sokola prodavale su značke »Sokolskog sreća«, i mnogi građani nosili su taj znak kroz čitav dan u zapućku.

U 8 sati naveče održana je u kazalištu svečana sokolska akademija. Kazalište je bilo dupkom puno. Aka-

demiji su, među ostalim, prisustvovali podban g. Luger, komandant mesta general g. Varjačić, načelnik g. ing. Kargotić, donaćnik g. Ivanišević i druge ugledne ličnosti.

Sokolska glazba otvivala je najpre državnu himnu, a zatim sokolsku koračnicu. Akademiju je otvorio potstarešina br. Petar Mrklić, koji je govorio o 1 decembru kao nacionalnom prazniku i evocirao događaje koji su prethodili Ujedinjenju 1918.

Zatim su sledile pojedine tačke ovim redom:

Muska deca izvela su »Vežbu uz pesmu« (Erben-Görtler), a ženska deca sastav »Gonjena« (Vackova-Matijevoje). Muški naraštaj izveo je »Raznolikosti« od Kavalir-Mašeka. Ženski naraštaj izveo je vrlo efektno »Volku« (Horejčova-Klička). Članovi su vežbali »Devetku« od Hošek-Matijevoje, a ženska i muska deca »Snjeguljice«.

Posle odmora, za vreme kojeg je svirala sokolska glazba, ženski naraštaj izveo je tačku »Novo pokolenje« od Jelene Dopude, a uz recitovanje istoimene pesme Alekse Santicia. Muški naraštaj vežbao je s kopljima sastav »Kopljani« (Kutina-Roob). Vrlo uspeli sastav »Zabice« (Randyskova-Harfel) izvela su lepo ženska deca. Zanimljiv i dobro izveden sastav bio je »Današnja ženska gimnastika« (Kamenicka-Hlinomaz) u izvedbi članica. Članovi su vežbali teške i efektne vežbe na razboju pa su naraštajci, kao poslednju tačku izveli sastav »Diskobol« (Kutina-Roob).

Akademija je završena sviranjem i pevanjem himne »Hej Sloveni« i klicanjem Nj. Vel. Kralju, Kraljevskom Domu, Jugoslaviji i Sokolstvu.

NIŠ. — 17 godišnjicu Ujedinjenja, kao narodni i sokolski praznik, Sokolska župa Niš, u zajednici s mesnim Sokolskim društvima, proslavila je na najsvečaniji način. Proslava je izvedena prema već tradicionalnom načinu sokolskog proslavljanja Prvog decembra izvođenjem svečane sednice, a uveče akademijom koja je bila ispunjena odabranim sokolskim programom.

Ova sokolska proslava imala je još i specijalan karakter, jer su Sokoli ujedno proslavili stogodišnjicu ilirskog pokreta i smrti Filipa Višnjica.

Ujutru u 8.30 časova bio je zbor celokupnog članstva, naraštaja i dece u Sokolskom domu Nis-Matica, odakle je u 9 časova krenula na niško groblje, gde je održan pomen svifna umrlih Sokolima.

U 10 časova Sokoli su prisustvovali blagodarstvu u Sabornoj crkvi.

Posle svečanog blagodarstva, Sokoli su korporativno došli u Sokolski dom, gde je održana svečana sednica uz učešće najviših vojnih i civilnih vlasti te kulturnih, nacionalnih i humanih

društava i ogromnog broja Sokola svih kategorija, prijatelja Sokola i građanstva.

Ukusna dekoracija sale i primeran red dali su proslavi ne samo svečani karakter nego i veoma lepu sliku.

U 11 časova svečanu sokolsku sednicu otvorio je br. Rad. T. Dimitrijević, starešina župe, pozdravljajući prisutne i biranim rečima istakavši važnost i značaj ove proslave za naše Sokolstvo i za opšte dobro našeg naroda i naše domovine. Rekao je da 1 decembar služi Sokolima kao smotra svog sokolskog rada i da s tim Sokoli upućuju svoje misli svome Starešini Nj. V. Kralju Petru II. Posle tih reči cela dvorana burnim usklikima »Živeo Kralj« uputila je svoje pozdrave Nj. V. Kralju.

Zatim je br. T. Vidojković, starešina Sokolskog društva Niš I, pročitao tekst poslanice br. Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije.

Prosvetar župe br. Drag. R. Pavlović govorio je o 1 decembru u vezi sa stogodišnjicom smrti Filipa Višnjica i ilirskog pokreta.

Nakon toga mala sestra Biduška Marinković recitovala je pesmu »Učeha Ilirijec«.

Zatim je br. starešina Dimitrijević izvršio prevodenje dece u naraštaj, a naraštaja u članstvo i pozvao ih da poljube zastavu i polože svečani zavet. Nakon što su ženska deca izvela jednu vežbu starešina je zaključio sednicu.

Uveče u 20.30 časova održana je svečana sokolska akademija s telovežbenim tačkama i igrankom. Akademija je vrlo dobro uspešla i bila mnogobrojno posećena.

SUBOTICA. — Proslava Prvog decembra, priređena u okviru sok. akademije, postigla je nezapamćen, veličanstven uspeh. Ideja Sokolstva, jugoslovenskog, sveslovenskog, tog opštečovečanskog Sokolstva, prodrila je, zahvaljujući nedokučivo lepom načinu manifestovanja, u sruca inace mirnog, skoro severnjačkog temperamenta stanovništva Subotice. Velika dvorana gradskog pozorišta prolomala se od oduševljenja. Nikada nije subotičko građanstvo toliko snažno i neodoljivo izrazilo svoje simpatije prema Sokolstvu kao Prvog decembra i ti poklici čije dugo ostati da žive u srcima sokolskih radnika, kao najlepši, imperativni potstrek njihovom krcenju puteva granama sveslovenke lipe.

Uspeh akademije se nikako ne može ograničiti na onu sokolsku reviju na daskama pozorišta. Sokolski životni duh, što trepti u sokolani i realizuje se u životu, poznat je već skoro svem građanstvu. Na akademiji je on samo konkretizovan, dat u laksoj umetničkoj formi. Ovaj zadnji moment se mora osobito istaći. Dve godine je program biran, pune dve godine je spreman pokret po pokret, ali ne

samo u tehničkom smislu, nego je dve godine načelnik brat Lazar Tešić objašnjavao osnovni smisao kretanja. Muzička pratnja, intepetirana od Sokolske muzike s puno dinamike, mnogo je delovala da program bude onako impresionistički.

Sve je radilo kao savršeni mehanizam: skladno, precizno i osećajno. Dekor u svih 12 tačaka, menjanj ne-shvatljivom brzinom 12 puta, pokazivao je visoki umetnički duh i jaku maštu scenografa i režisera. Ovaj specijalni dekor, na koji se do sada nije obraćala tolika pažnja, još više je privukao pažnju publike i omogućio joj da razume sve izvedbe.

Tačke su bile isključivo od jugoslovenskih autora (osim Erben), a birane su tako, da sve imaju viši smisao. Tehnički veoma ukusno opremljeni, programi su imali kratka objašnjenja tih zamisli, ali su one tako izvedene, da su najrečitije govorile i isključile potrebu svih tumačenja.

Posle svečane sokolske reči, brata dr. Ive Milića, profesora univerziteta, koji je slioje visoke govorničke sposobnosti uskladio s osećajima srca, izvedene su sledeće tačke:

1) »Čuvaj Jugoslavije« — živa slika, od S. Rajkovića, izvodilo je članstvo. 2) Dr. Viktor Murnik: »Marseljeza«, telovežbeni ples za 16 vežbača, izvodila su muska deca. Muzika od Rouget de L'Isle. 3) »Trobojka« — gimnastička kompozicija za 3 × 12 = 36 vežbača, od M. Marića, izvodila su žen. deca. Muzika od: O. Harfela. 4) Marš iz opere »Le Prophete«, ritmičko gimnastička studija za 8 vežbača, od ing. Stjepana Hana, izvodio muš. naraštaj. Muzika G. Mayerbeer. 5) »Slaven« i »Hajd' junaci« — telovežbeni sastav po pesmi K. Knala i D. Jenka, od Ivana Kovača, izvodili su članovi Sokolske čete Tavankut II. 6) Preskoci preko konja u dužini. Izvodio muški naraštaj. 7) »Triglav marš« — gimnastička kompozicija za 8 članova i 6 članica, od A. Mudroga. Muzika od: J. Fučika.

Iza kratkog odmora program se je nastavio s tačkom 8) Vežbe na vratu. Vežbalo odeljenje članova. 9) Vežbe sa železnim krugom, od Frante Erben, izvodilo 12 članova. (Starija braća.) Muzika od: J. Görtlera. 10) Ritam i pokret — sastav za 9 vežbača, od Milana Jankovića, izvodio ženski naraštaj. Muzika od: F. Mendelssohna. Preludij V. Op. 35. 11) »Iz bratskog zagrljaja« — simbolički telovežbeni sastav od Ivana Kovača po pesmi F. S. Vilhara za 9 članova. Izvodio prednjački zbor članova. 12) »Veče na školju od Ivana Kovača« — mimička slika za 5 vežbača, po recitaciji istoimene Santiciove pesme. Izvodili članovi uz pratnju Gounod-ove »Ave Marija«.

Vežbe je pratila Sokolska muzika, a na klaviru sestra E. Poljaković. Scenograf je bio br. S. Rajković.

Posle programa održano je bratsko veče s igrankom u prostorijama kavane »Srpski kralj«.

Posmatrajući sada ovaj program, potsećujući se na njegovo izvođenje, ne mogu da ocenim koja je tačka bila najlepša. Sve su toliko ubedljivo izvedene, sve su se oživile s tolikim impresionizmom, da je nemoguće opredeljivanje. Jedino bi se mogao sesti po koje suze ganutog oduševljenja u mnogim očima za vreme Murnikove »Marseljeze« i Kovačevih tačaka »Iz bratskog zagrljaja« i »Veče na školju«.

Sve su se reflektori, koji su mnogo delovali na živopisnost i efekat, gasili, dok su vežbači u garderobama priredili urnebesne ovacije svome načelniku, bratu Tešiću, sva publika je sila na bratsko veče i u prijatnom raspoloženju je zaboravila na vreme.

J. A. M.

VARAŽDIN. — Sok. društvo Varazdin proslavilo je sok. praznik Prvi decembar te 100-godišnjicu ilirskog prepoda na svečani način. Spomen-ploče Ilira: Gaja, Kukuljevića i Padovca ovenčane su lovor-venecima, a manja četa Sokola položila je 1 decembra pre podne vence i na grobove Ilira: Tome Blažeka i Ivana Padovca.

U 10½ sati pre podne održano je u sokolani naraštajsko-dečje selo, s predavanjem o značenju Prvog decembra i ilirskog prepoda za razvitak hrvatskog dela našeg naroda u XIX i XX veku i za razvoj misli narodnog jedinstva. Zatim su sledile deklamacije 2 ilirskih pesama, prevodenje dece u naraštaj i pevanje 3 ilirskih peevki. Selo je završeno pevanjem Sokolske himne. Sokolana bejaše urešena između ostalog i slikama Gaja i Ivana Mažuranića, te ilirskim simbolom: zvezda Danica i polumesec.

Uveče u 8 sati održana je u sokolani svečana sednica s predavanjem o Prvom decembru i ilirskom prepodu, prevodenjem naraštaja u članstvo, polaganjem zaveta nove braće i sestara, deklamacijom Šimatovićeve pesme: »Ilirskoj Danici«. Naraštajski pevački zbor otpjevao je 3 kompozicije V. Lisinskoga: »Prosto zrakom...«, »Oj talasi...« i »Mi smo, braćo...«, a vojna muzika otvivala je od V. Lisinskoga »Jeku ilirskih napjeva«.

Po završetku svečane sednice bila je vrlo uspešla akademija s nastupom muške i ženske dece, muškog i ženskog naraštaja, te muškog i ženskog članstva u ritmičkim, gimnastičkim i ekupinskim vežbama, te vežbama na vratu. Sve su vežbe bile odlično izvedene i pokazale opet znatan napredak našeg društva.

Akademiji su, kao i svečanoj sednici, prisustvovali predstavnici vojnih i civilnih vlasti, te mnogobrojno građanstvo oduševljeno novladujući svim tačkama obilnoga programa.

Oglašite u „Sokolskom glasniku“!

Odlični kvalitet

prvi je uvet kupnje, a niska cena omogućuje Vam nabavu svih potrebnih sprava

Dok postoji zalih nudimo br sokolskim društvima 10% popust

TVORNICI GIMNASTIČKIH SPRAVA

J. ORAŽEM

RIBNICA

NA DOLENJSKEM

290-21

KLIFEJE
vseh vrst no fotografijah ali risbah
izvrsne najsolidnejše

KLIFARNA ST-DEU
LJUBLJANA-BALMATINGOVAJS

Učiteljska tiskarna
registrirano zadruga z.o.z.
Ljubljana
Františkanska 6

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige v enobarnem in večbarnem tisku. Brošure in knjige v molih in največjih nakladah. Časopise, proračune, vabila, jedilne liste, plakate. Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov. — Sokolski zvezki za osnovne, meštanske in srednje šole. Risnice, dnevniki, beležnice in lepopisnice

Naročila sprejemo tudi podružnična knjigarna v Mariboru palača bomoinske hranilnice

Nabavite iz naše naklade knjige:

FIZIOLOGIJA TELESNOG VEŽBANJA, dr. A. R. Pichler	Din 35—
GRADEVINE TELESNOG VEŽBANJA, inž. K. Petrović	broš. Din 170—, vezana „ 200—
METODIKA SOKOLSKOG VASPITANJA, M. Ambrožić	„ 36—
SOKOLSKI SUSTAV, D. Šulce	„ 55—
SOKOLSKA PESMARICA, F. Juvanec	„ 10—
STROJEVE VEŽBE, St. Trček	„ 12—
SOKOLSKA KNJIZNICA:	

I svezak: O sokolskoj ideji, E. Gangl	„ 3—
II „ Sokolsko prosvetno delo, L. Bevc	rasprodano
III „ Naš zadatak, smer i cilj, dr. M. Tyrš	„ 3—
IV „ Dr. Ivan Oražen, V. Bučar	rasprodano
V „ Sokolska gesla, dr. M. Tyrš	rasprodano
VI „ Dr. Miroslav Tyrš, Jan Pelikan	„ 3—
VII „ Cilj sokolskih teženj, J. Kren	„ 3—
VIII „ Tyrševo Sokolstvo, E. Gangl	„ 3—
IX „ Pogledi i misli dr. M. Tyrša, dr. N. Mrvoš	„ 3—
X „ Tyrševo poslanstvo, E. Gangl	„ 3—
XI „ T. G. Masarik i Sokolstvo, A. Krejči	„ 3—

VEŽBE NA SPRAVAMA ZA ČLANICE I ŽENSKI NARAŠTAJ, Trdinova-Skalarijeva	„ 20—
PROSTE VEŽBE ZA ČLANOVE, ČLANICE, MUŠKI NARAŠTAJ, ŽENSKI NARAŠTAJ — komad po	„ 1:50

Prodaja odora sviju kategorija
Potrepštine za telovežbu i laku atletiku
Zahtevajte cenik, koji dobijete besplatno!

JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA
LJUBLJANA — NARODNI DOM
POŠTANSKO ČEKOVNI RAČUN LJUBLJANA BR. 13.831 — TELEFON BR. 25.43